

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

**ENHANCING “SHAMGEN” BANKING: TURKEY, SYRIA,
LEBANON, JORDAN**

**Durmuş Yılmaz
Başkan**

**28 Mart, 2011
İstanbul**

Değerli Misafirler,

Bankamız ev sahipliğinde, Al Bank Wal Mustathmer Group ile ortaklaşa düzenlenen **“Enhancing “ShamGen” Banking: Turkey, Syria, Lebanon, Jordan”** başlıklı uluslararası konferansa hoş geldiniz. Bu konferansta Suriye, Lübnan ve Ürdün’den Merkez Bankası Başkan ve Başkan Yardımcıları, Bankalar Birliği Başkanları, Banka Genel Müdürleri ile birlikte uluslararası ekonomi ve finans uzmanlarını ağırlamaktan memnuniyet duymaktayız.

İki gün sürecek olan bu konferansta, ülkemizin son dönemde komşu ülkeler ve bölgemizdeki diğer ülkeler ile geliştirmekte olduğu ilişkiler doğrultusunda Suriye, Lübnan ve Ürdün ile bankacılık ve finans alanlarında işbirliğinin geliştirilmesine yönelik konular tartışılacaktır. Konferansta ele alınacak başlıca konular; söz konusu ülkeler arasında bankacılık alanında işbirliğinin geliştirilmesi, bu konuda Bankalar Birliklerinin rolü, ödeme sistemleri, İslami bankacılık uygulamaları ve olası işbirliği alanları, bölgedeki küçük ve orta ölçekli işletmelerin finansmanı ve ShamGen ülkelerinin gelecekteki siyasi ve ekonomik görünümü olarak sıralanabilir.

Değerli Misafirler,

Bildiğiniz üzere, son yıllarda gelişmekte olan ülke ekonomilerinin dünya ekonomisi içerisindeki payı artmakta ve bu ülkelerin artan önemine paralel olarak dünya ölçeğinde karar alma mekanizmalarında önemli değişiklikler yaşanmaktadır. Gıda ve enerji güvenliğinden, küresel finansal sistemin onarılması ve yeniden yapılandırılmasına kadar uzanan geniş bir yelpazede alınan önemli kararların; ülkemizin de aktif bir üyesi olduğu G20 bünyesinde alınıyor oluşu dünya ekonomisinin ağırlık merkezinin değişmekte olduğunu gözler önüne sermektedir.

G20'nin artan önemine benzer bir biçimde, Uluslararası Para Fonu (IMF) gibi dünya ekonomisinde önemli bir yere sahip uluslararası kuruluşlarda da Türkiye'nin ve içinde bulunduğu gelişmekte olan ülkeler grubunun ağırlığı artmaktadır. IMF direktörü Dominique Strauss Kahn da 2010 yılı sonlarında yaptığı açıklamada Fonun kota ve yönetim yapısında yaşanan değişimin kuruluşun 65 yıllık tarihinde gelişmekte olan ülkeler lehine yaşanan en büyük değişim olduğu açıklamasını yapmıştır. Fon'un kotalarına ilişkin 14. gözden geçirmenin tamamlanmasıyla birlikte, Türkiye'nin IMF toplam kotası içerisindeki payında da 2004 yılına kıyasla %100'den fazla bir artış yaşanmış olacaktır.

Gelişmekte olan ülkelerin uluslararası alanda giderek daha fazla söz sahibi oluşunda son 10 yılda gösterdikleri güçlü ekonomik performansın ve dünya ekonomisinden aldıkları payın hızla artmasının önemli bir katkısı bulunmaktadır. Türkiye'nin de ekonomik performansı ile ön sıralarda yer aldığı bu ülkeler, son küresel krizden gelişmiş ülkelere göre daha az zarar görerek çıkmışlar ve kriz öncesi üretim düzeyleri ve büyüme oranlarına ulaşma konusunda daha başarılı bir performans sergilemişlerdir. Geçtiğimiz dönemde gelişmekte olan ülkeler grubunun gelişmiş ülkelere ayrışıp ayrışmadığı konusunda da tartışmalar yaşanmıştır. Tüm ülkelerin sermaye akımları ve finansal entegrasyon ile birbirine giderek daha fazla entegre olduğu küresel bir ortamda ülkelerin birbirinden ayrışması güçleşse de, gelişmekte olan ülkeler grubunun son küresel krizde geçmiş krizlerde gösterdikleri ekonomik performanslara göre çok daha iyi bir durumda oldukları da bir gerçektir. Bu değişimin arkasında yatan en önemli nedenlerin ise geçmiş krizlerden alınan dersler neticesinde ulaşılan sağlam ekonomik ve kurumsal yönetim uygulamaları ile birlikte gelişmekte olan ülkeler grubunun kendi içerisindeki ticari, finansal ve ekonomik ilişkilerindeki artış olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Gelişmekte olan ülkelerin kendi aralarındaki ticaret hacmindeki artış, gelişmiş ülkelere gelen dış talebin zayıf seyrinin olumsuz etkilerini azaltıcı yönde etkide bulunmuştur. Bu nedenle de, gelişmekte olan ülkelerin üretim ve istihdam seviyeleri daha çabuk ve hızlı bir toparlanma sürecine girmişlerdir.

Bu noktada, bölge ülkeleri ile gelişen ilişkiler neticesinde ihracat pazarlarının çeşitlenmesinin önemini Türkiye'ye ilişkin ihracat verilerini kullanarak örneklendirmek istiyorum. Bilindiği üzere, Türkiye'nin ihracatından en büyük payı alan bölge Avrupa Birliği ülkeleridir. Bununla birlikte, İslam Konferansı Örgütü (İKÖ) üye ülkelerinin Türkiye'nin ihracatı içerisindeki payı hızla artmaktadır. 2000 yılı sonu ile 2010 yılı sonu arasında Avrupa Birliği ülkelerinin Türkiye'nin toplam ihracatı içindeki payı %56'dan %46'ya gerilerken, İKÖ üye ülkelerinin toplam ihracatımız içerisindeki payı %13'ten %29'a yükselmiştir. İlk bakışta, İKÖ üye ülkelerinin ihracatımız içerisindeki toplam payındaki bu önemli yükselişin sadece Avrupa Birliği'ndeki ekonomik yavaşlamadan kaynaklandığı düşünülebilir. Ancak veriler küresel finansal krizin başlangıcından önce, 2000 yılı ile 2007 yılları arasında, İKÖ üye ülkelerinin ihracatımız içerisindeki payının %13 seviyesinden %19 seviyesine yükselmiş olduğunu göstermektedir. Son yıllarda bölge ülkeleri ile gelişen ticaretimizde vize muafiyetlerinin de önemli bir payı olduğunu düşünmek mümkündür.

Değerli Misafirler,

Gelişmekte olan ülkeler grubu içerisindeki ticaret hacmindeki artışta bölgesel işbirliklerinin önemli bir payı bulunmaktadır. Her ne kadar dünya çapında ulaşım alt yapısı ve teknolojisindeki ilerlemeler dolayısıyla ticarete konu ürünler her mesafede pazara ulaştırılabiliyor olsa da, bu durum mesafelerin önemini yitirdiği anlamına gelmemektedir. Ülkeler arasında artan rekabet nedeniyle mesafe ve ulaşım maliyetleri gibi unsurlar rekabet gücünü belirleyen önemli değişkenlerden olmaya devam etmişlerdir. Çeşitli akademik çalışmalar da ticaretin mesafe esnekliğinin artmakta olduğunu göstermektedir. Bilindiği üzere, özellikle Asya ülkeleri arasında birbirini tamamlayan katma değer üretme zincirleri oluşturulmuş, komşu ülkelerin yakınlığı ve farklı alanlardaki üstünlükleri değerlendirilerek bölgesel işbirliği yolu ile tüm bölge ülkelerinin ekonomilerinin düşük maliyetler yoluyla rekabet güçleri artırılmış ve bu ülkeler hızlı bir kalkınma süreci yaşamışlardır.

Türkiye'nin son yıllarda komşu ülkeler ile oluşturmaya çalıştığı "sıfır sorun" politikası, vizelerin kaldırılması yolunda atılan adımlar ve bunların da ötesinde bölge ülkeleri arasındaki ilişkilerin iyileştirilmesi konusunda üstlendiği aktif rol, içinde bulunduğumuz coğrafyada da gelecekte tüm bölge ülkeleri için olumlu ekonomik sonuçlar doğurabilecek bölgesel işbirliklerinin yolunu açmaktadır. Bugün Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası olarak evsahipliğini yaptığımız bu konferans da, kısa vadede Türkiye, Suriye, Lübnan ve Ürdün bankacılık sektörleri arasındaki ilişkinin geliştirilmesi için atılmış bir adım olsa da, uzun vadede diğer bölge ülkelerinin de katılımıyla Basra Körfezi, Kızıl Deniz ve Akdeniz ile çevrelenmiş olan bölgede bir ortak pazar oluşturulması yönündeki çabalara bir katkı sağlaması beklenmektedir.

Birazdan, Türkiye Bankalar Birliği, Suriye Merkez Bankası, Lübnan Bankalar Birliği ve Ürdün Bankalar Birliği arasında bir **Bölgesel Bankacılık İşbirliği Anlaşması** imzalanacaktır. Söz konusu anlaşma ile 4 ülke bankacılık sistemleri arasında bir işbirliği köprüsü oluşturulması ve bankalar arasındaki iletişim kanallarının geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Böyle bir anlaşma neticesinde, bankalarımız arasında oluşacak işbirliği ile bu ülkeler arasındaki sınır ötesi ticaret ve yatırımlar da desteklenmiş ve kolaylaştırılmış olacaktır. Bilindiği üzere Türkiye ile Suriye arasında 2007 yılında, Türkiye ile Ürdün arasında 2009 yılında ve Türkiye ile Lübnan arasında 2010 yılında serbest ticaret anlaşmaları imzalanmış; Türkiye ile Suriye ve Ürdün arasında 2009 yılında ve Türkiye ile Lübnan arasında 2010 yılında vize muafiyeti anlaşmaları yapılmıştır. Aynı zamanda 2010 yılında bu 4 ülke arasında Üst Düzey Stratejik İşbirliği Konseyi oluşturulmuştur. ShamGen bankacılık konferansında imzalanacak bölgesel işbirliği anlaşması da önceki anlaşmaları tamamlayıcı ve etkinliğini artırıcı bir rol üstlenecektir.

Değerli Misafirler,

2001 yılında yaşanan ekonomik kriz sonrasında yeniden yapılandırılan Türk Bankacılık Sektörü, küresel krizden etkilenmeden çıkabilmiş ve örnek olarak gösterilebilecek sağlam bir yapıda olduğunu kanıtlamıştır. Orta Dođu bölgesindeki iş fırsatlarına da ilgi duymakta olan Türk bankaları bu süreçte bölge ülkelerinin bankacılık sistemlerinin geliştirilmesine de önemli katkıda bulunabilecektir. Bununla birlikte, faizsiz bankacılık alanında da Türkiye’de faaliyet göstermekte olan katılım bankalarının da ülkeler arasındaki işbirliğine hem katkı sağlayacağını, hem de bu işbirliğinden faydalanacağını düşünüyorum.

Uzun vadede oluşturulması amaçlanan ortak pazara giden yolda siyasi ve ekonomik alanlarda işbirliği gerektiği gibi, kültürel işbirliği konusunda da adımlar atılması gerekmektedir. Yakın kültürler arasında ticaret ve ekonomik işbirliği yapılmasının daha kolay olduğu gerek tarih gerek akademik çalışmalar tarafından ortaya konulan bir gerçektir. Bu nedenle böyle bir konferansın 2010 yılında Avrupa'ya kültür başkentliği yapmış ve tarihi boyunca farklı kültürleri bünyesinde yaşatmış olan İstanbul'da yapılmasının önemli olduğunu düşünüyorum. Bu güzel şehrimizi daha yakından tanımak isteyen değerli konuklarımızın konferans bitiminde yapılacak olan İstanbul gezisinde keyifli bir zaman geçirmesini dilerim.